

udviklingen vist, at flere og flere private ønsker at opføre feriehuse og lignende i områder, der hidtil ikke har været udnyttet til bebyggelse. Det mere organiserede turisterhverv har vist en stigende interesse for opførelser af hoteller og turistcentre i naturskønne og ubebyggede områder. Fredningsloven giver i et vist omfang mulighed for samfundsmæssig kontrol over for byggeri af denne art, men kun for så vidt egentlige fredningsværdige interesser bliver berørt. Det er af afgørende betydning at undgå en planløs og uhensigtsmæssig forbyggelse også af områder, der ikke i egentlig forstand er fredningsværdige. Et planløst byggeri kan give stødet til uønskede bydannelser, der evt. vil kræve offentlige serviceydelser, såsom skole- og sundhedsvæsen, ligesom sådanne bydannelser vil skabe problemer med hensyn til kommunikation og forsyningsforbindelser.

De senere års udvikling med hensyn til efterforskning og udvinding af mineralske råstoffer i Grønland understreger behovet for en offentlig regulering, der kan styre aktiviteterne i forbindelse med arealanvendelse og bymæssig bebyggelse på en sådan måde, at man opnår størst mulig nytte for samfundet og afbøder uheldige sider ved udviklingen.

Til styring af udviklingen har det offentlige det redskab, der ligger i, at der til forundersøgelse, efterforskning og udvinding af råstoffer kræves tilladelse eller koncession, hvortil der kan knyttes forskellige betingelser og vilkår. Man kan bestemme udviklingstakten og derved sikre tid til planlægning.

Medens olieselskabernes og mineselskabernes virksomhed således reguleres ved de i henhold til den grønlandske minelov udstedte tilladelser eller koncessioner, gælder dette ikke for forskellige typer af virksomheder, der opstår i tilknytning til selve mineraludvindingen, først og fremmest olieudvindingen. Der kan være tale om værkstedstjeneste, servicevirksomheder og forskellige former for industrivirksomhed med forsyning af den koncessionerede virksomhed for øje.

Det er af stor betydning, at man opnår den bedst mulige styring af udviklingen også på dette vigtige område, således at der i videst muligt omfang skabes positive virkninger for samfundet som helhed og for det lokale miljø, som bliver direkte berørt af disse virksomheder. Det er hensigten at sikre, at en lang række hensyn varetages i forbindelse med tilladelse til etablering af den af olieefterforskningen og -udvindingen afledede virksomhed, hvilket f. eks. kan ske ved at stille krav om disse virksomheders geografiske placering og

om uddannelse, oplæring og beskæftigelse af grønlandsk arbejdskraft.

Medens der foran er nævnt træk ved samfundsudviklingen, der gør det påkrævet at få indført en samlet planlægningslovgivning, der kan bidrage til at styre denne udvikling, skal man i det følgende fremhæve et hensyn af en anden art, der også taler for, at der fastsættes nærmere regler for den offentlige kontrol med udnyttelsen af Grønlands areal og naturressourcer.

Blandt indfødte minoriteter som indianere, eskimoer og samer, der beboer forholdsvis let afgrænselige geografiske områder, er der en stigende opmærksomhed og debat om spørgsmålet om retten til jorden, hvor disse folk bor og færdes. I denne debat har der også været deltagelse fra grønlandsk side.

Selv om den historiske udvikling og den aktuelle retlige situation ikke er den samme i de forskellige områder, er der visse fælles træk ved problemformuleringen, som der er grund til at trække frem. Landet har traditionelt været udnyttet kollektivt under udøvelse af erhverv som fangst, jagt, rendrift o. lign. Ønsket om denne ekstensive udnyttelse kan komme (og er ofte kommet) i konflikt med ønsker om intensiv benyttelse af et areal, specielt i forbindelse med dyrkning, råstofudvindelse eller bebyggelse. Der kan også komme konflikt med mere ubestemte fællesinteresser, som når områder udlægges til nationalparker.

Med industrialisering og byudvikling inden for de pågældende områder opstår der interessemodsetninger inden for den oprindelige mere homogene gruppe, men samtidig vel også større interesse for at formulere og fremføre krav om respekt for kulturel egenart og bestemmelse over egne anliggender.

Med det foreliggende lovforslag understreges det, at enhver skal have tilladelse til udnyttelse af et areal, hvorved det unddrages almen benyttelse, men at udnyttelse af ubebyggede og uopdyrkede arealer til formål, der tjener fangst og fiskeri, ikke kræver tilladelse.

Der sikres lokale myndigheder indflydelse såvel på den generelle planlægning som på de konkrete beslutninger.

Der er desuden grund til at fremhæve, at forslaget giver hjemmel til at tidsbegrænse tilladelser til arealudnyttelse, således at myndigheder ikke ved beslutninger, der træffes i disse år, nødvendigvis fastlægger kursen for længere tid, og derved hindrer, at andre hensyn kan få højere prioritering, hvis udviklingen gør det ønskeligt.